

Date: 19th April-2026

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJODIY FIKRLASHNI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Sharipova Mohinur Muzaffar qizi

Ergasheva Odina Hasan qizi

Qashqadaryo pedagogika texnikumi o'qituvchilari

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING CREATIVE THINKING IN
PRESCHOOL CHILDREN

Sharipova Mohinur Muzaffar qizi

Ergasheva Odina Hasan qizi

Teachers of the Qashqadaryo Pedagogical College

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillar, jumladan rivojlantiruvchi ta'lim muhiti, o'yin faoliyati, innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda pedagog va oila hamkorligining ahamiyati yoritib berilgan. Shuningdek, bolalarda mustaqil fikrlash, tasavvur va ijodiy faollikni rivojlantirishning samarali pedagogik usullari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim jarayonida ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun kompleks pedagogik yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Kalit So'zlar: maktabgacha ta'lim, ijodiy fikrlash, pedagogik shart-sharoitlar, rivojlantiruvchi muhit, o'yin faoliyati, innovatsion texnologiyalar, bola rivojlanishi.

Abstract. This article analyzes the pedagogical conditions for developing creative thinking in preschool children. The study highlights the main factors influencing the development of children's creative abilities in the preschool education process, including a developmental learning environment, play activities, innovative pedagogical technologies, and cooperation between educators and families. In addition, effective pedagogical methods for developing independent thinking, imagination, and creative activity in children are discussed. The results of the study indicate the necessity of a comprehensive pedagogical approach to fostering creative thinking in preschool education.

Keywords: preschool education, creative thinking, pedagogical conditions, developmental environment, play activity, innovative technologies, child development.

Zamonaviy ta'lim tizimida bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa maktabgacha yosh davri shaxs rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biri bo'lib, bu davrda bolaning tafakkuri, tasavvuri, qiziqishlari va ijodiy qobiliyatlari faol shakllanadi. Shu sababli maktabgacha

Date: 19th April-2026

ta'lim tashkilotlarida bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash, bolalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ularning ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ijodiy fikrlash bolaning yangi g'oyalar yaratishi, muammoli vaziyatlarga noodatiy yechimlar topishi hamda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini ifodalaydi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish pedagogik jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mazkur maqolaning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlarini tahlil qilish hamda ularni samarali tashkil etishning innovatsion usullarini yoritishdan iborat.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish jarayoni bir qator pedagogik omillar va shart-sharoitlarga bog'liq. Avvalo, ta'lim jarayonida rivojlantiruvchi pedagogik muhitni yaratish muhim hisoblanadi. Bunday muhit bolalarda erkin fikrlash, tasavvur qilish va yangi g'oyalarni ilgari surish imkoniyatini ta'minlaydi. Rivojlantiruvchi ta'lim muhiti bolalarni mustaqil faoliyatga jalb qilish, ularning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash hamda ijodiy tashabbuslarini rag'batlantirish orqali shakllanadi. Ijodiy fikrlashni rivojlantirishda o'yin faoliyati alohida ahamiyatga ega. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'yin asosiy faoliyat turi bo'lib, aynan o'yin jarayonida ular atrof-muhitni o'rganadilar, turli rollarni bajaradilar va yangi tajribalarni o'zlashtiradilar. Rolli o'yinlar, konstruktiv o'yinlar, dramatisatsiya o'yinlari hamda ijodiy topshiriqlar bolalarning tasavvurini boyitadi va ijodiy fikrlash jarayonini faollashtiradi. Bundan tashqari, ijodiy fikrlashni rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar yaratish, loyiha asosida o'qitish hamda STEAM elementlaridan foydalanish bolalarning tafakkur faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, muammoli savollar berish, turli vaziyatli topshiriqlarni taklif etish va bolalarni mustaqil yechim topishga undash ijodiy tafakkurni rivojlantiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish murakkab, ko'p omilli pedagogik jarayon bo'lib, u birgina mashg'ulot yoki metod bilan emas, balki tizimli va uzluksiz ta'limiy muhit orqali shakllantiriladi. Bu jarayonda eng muhim omillardan biri pedagogning kasbiy mahorati hisoblanadi. Chunki aynan tarbiyachi bolaning ichki imkoniyatlarini aniqlab, uni to'g'ri yo'naltira oladigan, ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlaydigan asosiy shaxs sifatida maydonga chiqadi.

Kasbiy jihatdan yetuk tarbiyachi bolalarning qiziqishlarini erta bosqichda sezishi, ularning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishi lozim. Bunday pedagog bolalarning har bir savoli, harakatini va tashabbusini ijodiy imkoniyat sifatida ko'ra oladi. U bolalarni faqat tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki yangi g'oyalar yaratuvchi subyekt sifatida shakllantirishga intiladi. Shu ma'noda, tarbiyachining bolani faol ishtirokga undashi, ularni erkin fikr bildirishga rag'batlantirishi va har qanday ijodiy urinishni qo'llab-quvvatlashi juda muhimdir.

Date: 19th April-2026

Ijodiy fikrlashni rivojlantirishda pedagog tomonidan qo'llaniladigan faoliyat turlari ham katta ahamiyatga ega. Jumladan, badiiy faoliyat rasm chizish, applikasiya, loy va plastilin bilan ishlash bolalarda tasavvur va obrazli fikrlashni rivojlantiradi. Konstruksiyalash mashg'ulotlari esa bolalarning mantiqiy fikrlashi, fazoviy tasavvuri hamda muammoli vaziyatlarga yechim topish ko'nikmalarini shakllantiradi. Musiqiy faoliyat bolalarning emotsional sezgirligini oshirib, ichki kechinmalarini ifoda etish imkonini beradi. Dramatizatsiya va rolli o'yinlar esa bolalarda ijodiy tasavvur, nutq rivoji va ijtimoiy rollarni anglash qobiliyatini mustahkamlaydi. Ushbu faoliyat turlarining barchasi birgalikda bola tafakkurining kengayishiga va ijodiy fikrlashning shakllanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi ijodiy fikrlashni rivojlantirishda hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Bola faqat ta'lim muassasasida emas, balki oilaviy muhitda ham ijodiy rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ota-onalar bolalarning qiziqishlarini e'tiborsiz qoldirmasdan, ularni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlashi, mustaqil fikrlashga undashi va turli ijodiy faoliyatlarga jalb etishi zarur. Masalan, bolalar bilan birga kitob o'qish, rasm chizish, konstruktor o'yinlari o'ynash yoki oddiy uy sharoitida ijodiy topshiriqlar bajarish ularning tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Oila muhitida yaratilgan erkinlik va qo'llab-quvvatlash bola shaxsining ijodiy jihatdan ochilishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish faqat alohida metod yoki mashg'ulot bilan cheklanmaydi. Bu jarayon innovatsion pedagogik yondashuv, rivojlantiruvchi ta'lim muhiti, pedagogik mahorat va oila hamkorligining uzviy birligi asosida samarali amalga oshiriladi. Ana shunday kompleks yondashuvgina bolalarda erkin fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy salohiyatni to'liq namoyon etish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yosh davri bolalarda ijodiy fikrlashni shakllantirish uchun eng muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolalarning qiziqishlari, tasavvuri va tafakkuri faol rivojlanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish rivojlantiruvchi ta'lim muhiti yaratish, o'yin faoliyatidan samarali foydalanish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda pedagog va oila hamkorligini mustahkamlash orqali samarali amalga oshiriladi. Shu bilan birga, bolalarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish, ularni ijodiy faoliyatga jalb etish va yangi g'oyalarni ilgari surishga undash muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion metod va texnologiyalarni keng joriy etish, shuningdek pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini oshirish ushbu jarayon samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Shodmonova Sh.A. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. – Toshkent, 2020.

Date: 19th April-2026

2. Craft A. Creativity in Schools: Tensions and Dilemmas. – London: Routledge, 2005.
3. Fisher R. Teaching Thinking: Philosophical Enquiry in the Classroom. – London: Continuum, 2003.
4. Runco M.A. Creativity: Theories and Themes. – Elsevier, 2007.
5. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligi. Maktabgacha ta‘lim davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2021.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari: Maktabgacha ta‘lim tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari. – Toshkent, 2017–2023.

